

[Transcript] Dagens Eko / Den mörka historien bakom löparstjärnan Agnes Tirops död

Hallå, det här är den nya nyhetspådden, Dagens Eko. Nu börjar vi.

Emily, hur mycket visste du själv om löparvärlden innan du började gräva i det här?

Jag hade mest sett nåt lopp på TV och fascinerats av fantastiska prestationer.

Så jag hade verkligen ingen aning om det som skulle nyssas upp framför mig.

Om hur kvinnliga löpare kan utnyttjas och hur det till och med kan gå så långt som det är misstänkt med ord.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin.

Idag, den mörka historien bakom löparsjörnan Agnes T. Ropp stöd.

Hörs du?

Ja, jag klippar lite nu.

Ja, det är bra.

Det är den 12 september 2021.

Agnes T. Ropp från Kenya leder i damernas 10 000-meters lopp.

En minut, en minut för att berätta 30 och en minut och 22 för att berätta den världsrepporten.

Den ser ut att vara jättelöskig.

Hennes niongula skor lyser.

På lappen på den gråvita leopardmönstrade toppen står det Agnes.

Med mindre än en minut kvar av loppet tillåter hon sig att bli.

Den världsrepporten som har stått för 19 år på 30, 29 år kommer att bli stått.

Agnes T. Ropp tar vägen på världsrepporten.

En trossare tidigare världsrekordet.

25-årig gammal, Spåsson, en strålande framtid.

Det kursen var väldigt bra och jag hade tillbaka med oss för att göra det bra.

Välkomna och tack för att stänga med Newsdesk.

Nu kommer vi med bra news och sad news om att Olimpian Agnes T. Ropp har varit död vid sin hjärna.

Jag repeterar Olimpian Agnes T. Ropp.

Bara veckor senare hittas hon död med knivhugg i halsen och nacken.

Den som misstänks för dådet är hennes egen man och tränare.

I E-10 L.G.O. Marquette County hade hon stått på världsrepporten.

Jag repeterar Newsdesk till oss nu.

Gäste, grävreporter Emilie Rosén, som tillsammans med Radiosportens Alexander Lundholm granskat lopp av världen.

Ja Emilie, du har ju alltså under ett års tid granskat lopp av världen på elitnivå.

Varför ville du göra det?

Jag träffade en löpare här i Sverige som berättade att hon hade träffat Agnes till Ropp innan Agnes stödades.

Hon sa att det Agnes var med om och råkade ut för redan innan det här misstänktamordet.

Det är nånting som drabbar fler kvinnliga löpare.

Och för mig var det starskottet på den här granskningen.

Men hur börjar du?

Jag sätter mig en bil och tar mig ut till en liten stad.

Det känns nästan som en by som heter Ithän på det kanjanska höglandet.

Jag rullar in upp för en backe och passerar då under en stor skylt där det står.

Välkommen till Ithän, mästarnas hem.
Det är gröna kullar och milslånga röddammiga löpstigar
där hundratals av några av världens bästa löpare samlas för att träna.
Ithän har beskrivits som den plats med flest världsmästare per capita.
Och det kommer det lite löpare dit från hela världen, även Sverige.
Och sen framför allt så finns ju de kanjanska löparna där.
Man brukar beskriva de som kanske är den bästa sporingen man kan få.
Det är enormt nivå på kanjanska långdistan slöpare.
Och hur är Agnes-teropp kopplad till den här platsen då?
Agnes-teropp både bodde och tränade där och hade gjort det under lång tid.
Och det var också där i Ithän som hittades död med knivhugg i halsen.
Jag tänker, det här är då en plats där löpare liten är för att springa.
Och så kommer du en grävande reporter efter misstänkt mod.
Det låter som en situation där det kanske inte är helt lätt att ställa frågor.
Men det fanns en liten uppførsbacke kring det där.
Så det jag gjorde i början var att jag tog med med bandspelaren.
Och sen så hängde jag på i gryningen på de lugna träningsplatsen ska jag säga.
Och började prata lite medan vi sprang ihop.
Och så tog vi det steg för steg.
Första gången jag springer på hög höjd så det var en utmaning att försöka hålla de här
konversationerna
och sänkte det som jag sprang på 2400 meters höjd.
Och hur går det då att börja rota i var det är som har hänt här?
Allra första kom jag faktiskt ingenstans.
Det är känsligt, det är spänt.
Det har varit här misstänkt av modet på världskordlöparen Agnes-teropp.
Men jag började prata med allt fler, vissa kan tänkas ju prata anonymt.
Och det sprids också information om att jag är där.
Och sen är det tre kvinnor som tar ett annat beslut.
De bestämmer sig för att prata öppet.
Okej.
Det är så jag hamnar i trädgården hos Mary Kate Annie.
Världsrekordhållare Marathon Skärne.
Och jag träffar henne tillsammans med två vänner, två laparvänner.
Joanne Gepgorir-Kiprop och sen en annan lapare som vi kallar Ruth.
Och vi slår oss ner vid ett bord och Mary Kate Annie serverar oss olika sorter.
Och sen så börjar vi prata om det som det här faktiskt handlar om.
Nämmligen problemen med utnyttjande av kvinnliga lapare.
Du måste vara sådana så att du kan gå tillbaka.
Och jag vill säga att de inte...
Mary Kate Annie börjar berätta om sig själv.
Hon är ju en av de största skärnorna vi har.
Men hon berättar om när hon började slå igenom, redan som 16-åring,
så kom det män fram till henne...

Vad tror du att de vill från dig?

Det var sex, inget annat.

Och försökte pressa henne som hon säger på sex.

De sa att om hon ville få tillgång till de bästa tränings- och tävlingsmöjligheterna, om hon ville komma ut och tävla utomlands, behöver de göra som de sa.

Och det de ville ha, säger hon, var sex.

Så det här var, på något sätt, systematiserat?

De beskriver det så här.

Det finns egentligen en lång kedja av män med makt som kan sätta stopp när du ska ta det genom det här noll sögat mot toppen.

För att kopplas ihop med agenter eller sponsorer, eller de som kan ge dig de här platserna på loppet, då kan du behöva göra som de säger.

Och då kan de utnyttja den makten för att ta sig friheter till kanske din kropp eller sen de pengar du tjänar.

Och berättar du om nånting om löparkärnan Agnes Tiropp?

Ja, hon bodde och tränade ju också där.

Så det var ju många där som kände henne, eller kände kanske att ta i, för att det verkar som att hon blev ganska isolerad Agnes Tiropp.

Det verkade som att hennes män, som också var hennes tränare, oftast var med henne.

Tills må, nästan gå här, komma back här, gå här.

Joan Gepp Gorir berättar hur han mer var som en chef i allt.

Du ska gå dit, du ska göra det här.

En annan löpare säger att enda gången man kunde prata med Agnes, det var om man träffade henne i mataffären.

För det var bara då hon var själv.

All the time she was always with her husband.

Så det var flera som misstänkt att nånting var fel.

Och kort efter att hon hade satt det här världsrekordet, så träffar också Joan henne i Schweiz.

We just talked, we didn't go really personally into her personal life and all that, and after she went back to her hotel.

Och då börjar Agnes Tiropp att berätta om, eller fråga om skilsmässa.

Så misstänker att nånting är fel.

Men reagerar ändå inte riktigt där och då, vilket hon ångrar idag.

And one week later, she was dead.

För bara någon vecka senare så hittades Agnes Tiropp död.

Och det är den här mannen och tränaren då som misstänks förmod.

And I really felt like shit, I wish I could have done something.

Och för henne också, för Mary Kate Anny, har det lite varit som, men droppen.

We have seen many Agnes Tiropp.

Det finns många Agnes Tiropp, säger Mary Kate Anny.

Vi ser det här utnyttjandet igen och igen.

We failed to notice, and that is why.

When she died, we said no, no, no.

Something needs to be done.

Och det är också en anledning till att de nu väljer att gå ut och prata om det här.

Nu måste det här vara nog, nu måste någonting hända.

Yeah, fair match, yeah.

Men Agnes Tiropps mann och tränare misstänks ju allt, så för att ha dödat henne.

Vad säger han själv om det? Vet du det?

Rättsprocessen pågår fortfarande och vi vet att han nekar till mord.

Även om åklagaren säger att han försöker få till en uppgörelse där han istället ska erkänna dråp.

Vi har också ställt en radfrågor till honom genom hans advokat, men vi har inte fått svar på de frågorna.

Men vad jag verkligen intresserade mig för,

det var om det här nu har pågått i så många år och så många kan ha sett.

De här andra personerna är kedjan som jobbade med Agnes Tiropps och också tjänade pengar på hennes framgångar.

Vad visste de, gjorde de någonting?

Vi pratar om hennes agent, om hennes sponsor, Adidas.

Och vad säger de då?

Jag åkte faktiskt till fridrott-säsongens höjdpunkt världsmästerskapen i Eugene 2022 för att träffa dem.

In på upploppet, för en av de stora stjärnorna i sporten

hon kommer att vinna där, hon drar det från de andra.

Vilken stjärna hon är. Det går väldigt, väldigt snabbt där.

Det är jul i 2022 och VM i fridrat i Eugene i Oregon, USA.

Nästan alla har ju de här självvisande gula skorna.

Vet du vilket märker det är?

Ska vi gissa på Nike eller?

På läktaren står radiosportens Alexander Lundholm

och Emily Rosén och spanar på skor.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 7

har alla samma skor.

Läpan är täten av alla skor från Nike

men några av utmanarna bär Adidas.

Skor i samma lysande gula färg som Agnes Tiroppp hade

då hon slog världsrekordet på 10 000 meter.

Räckor kommer att stå.

Lägen kommer att stå.

Historiker kommer att stå.

2, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Emily, varför är du intresserad av skorna?

Direkt när jag började grännska det här

så en av de första jag pratade med
sa så här.

Den här branschen är för mörk.

Det är människorhandel, det är sexuellt utnyttjande
och i slutänden handlar allt om

The Battle of the Brands, kriget mellan skoföretagen.

För de här stjärnlöparna, det är vad de är också
levande reklampelare för att sälja skor till dig och mig.

Alla vi andra som också vill springa.

Exakt.

Och många har pratat om att det är egentligen de som har
mest makt inom löparvärlden.

Skoföretagen, och då är jag såklart intresserad.

Vad gör de?

Vad tar de för ansvar ifall kvinnliga löpare
riskerar och utnyttjas?

Vi älskar att våra älskar är en del av en familj.

Och om du är en del av en familj, så är det såklart
att du kom för dem.

Och jag lyckas till och med träffa en av toppcheferna
på Adidas.

Och vill de prata med dig
och svara på de här svåra frågorna?

Jag blev faktiskt förvånad.

Spencer Nell som är sponsorscheff på Adidas
sa ja direkt till en intervju när jag blev presenterad
för honom. Sen så var det, jag vet inte.

Kanske lite taktiskt att den här frågan kom precis
efter att herranas maraton och en Adidas löpare
hade tagit hem den segern.

Han var lite nöjd just då.

Det kändes som att han var på gott humör.

Vi slog oss ner och han bjöd in mig till
Adidas Hospitality Center som det kallades.

Det är ett representationcenter.

Ganska flodigt.

Det kändes nästan som att gå in i en fin hotellobby.

Jag bådde sig ut på en innegård med konstgräs
i parasol, soffgrupper, långbord
med dukade bakelser och jord.

Det var där vi satt oss.

Bland stjärnor som kunde gå runt och andra agenter.

Jag började fråga om Agnes Tiropp.

Det förvånade mig lite att han säger direkt

att vi kände till situationen med mannen.
Vi hade hört historier om hur han ska utnyttja
att han har kontrollerat henne och tagit hennes pengar.
Då vill jag ju såklart veta
men vad gjorde ni?
Jag tyckte att det var bra.
Och så har det hänt.
Det var sannolikt.
Då började du fråga om vi kunde göra mer.
Det får honom att undra hade vi kunnat gjort något mer.
Han tycker också att det var först efter hennes död
som de förstod att det faktiskt fanns
som han säger ett mer utbrett problem
med utnyttjande och kvinnliga löpare.
Det var då han började höra andra historier om det här.
Jag frågade också honom.
Har ni blundat för det här?
Nej, jag har totalt ökat på det.
Vi har haft instanser där vi feltte att det var en dominant roll
men i ingen instans var det obvious till oss
att det var något som sker och till det här stort.
Och det sa han att han avfärdade hundra procent.
Så är det inte.
De har inte förstått det här problemet förrän nu.
Och nu ska de också förändra hur de gör affärer,
säger han, för att minska risken att kvinnliga löpare utbyttjas.
Adida säger att man inte längre ska acceptera en situation
där det är olika personer runt de kvinnliga löparna
som har tagit över kontrollen eller fattar besluten åt de kvinnliga löparna
istället för löparna själva.
Och vad gör de med de personerna i så fall?
Om det till exempel är sportagenter som Adidas jobbar med
som ändå accepterar att det är personer runt de kvinnliga löparna
som tar besluten, så ska Adidas avbryta det samarbetet,
säger Spensionell.
För då undrar man ju vad Agnes Tiropps agent har att säga om det.
Ja, och honom letade jag också rätt på under VN.
My name is Gianni De Madonna.
I am an agent.
I live in Italy.
Most of my address are from Ethiopia and Kenya.
Gianni De Madonna är en av de mest framgångsrika
agenterna internationellt när vi pratar om lång distanslöpning.
Och den här maratonvinsten från herrarnas maraton,

det var hans löpare Tameratola som vann.

Så han är också glad.

Han är också på gottumör.

Och han då är han öppen för att träffa dig och prata?

Honom hade jag faktiskt ringt i förväg.

Och jag var lite osäker på hur man skulle gå med på och träffas.

Han började ganska snabbt och prata lite om lång distanslöpning och vad som gör det speciellt.

Då kommer jag ihåg att han slänger in direkt.

Springer du själv?

Ja.

Och då hade jag faktiskt sprungit i Stockholm maraton bara några dagar innan.

Så då sa jag det.

Varför han började skratta och det kändes som att det släppte lite.

Då sa han, men då vet du ju vad det här handlar om.

Du är en av oss.

Kanske.

Kanske var det då.

Och sen är det faktiskt först då när vi ses,

som jag säger att jag också vill prata om just Agnes Tiropp.

Du tog en väldigt viktig atlet.

Man var väldigt positiv.

Han var verkligen manipuleringar.

Och då börjar han direkt och berätta och prata om hennes tränare och man.

Och att han säger att också han såg vad han beskriver som utnyttjande manipulationkontroll.

Och även att den här mannen ska ha tagit Agnes Tirops pengar.

Han är kontrollering av allt.

Han är inte den ena som berättar.

Han är den ena som berättar.

Han säger att han försökte prata med Agnes Tiropp om det här.

Men att hon då ska ha berättat det för mannen.

Och då ska han ha kommit tillbaka till agenten Jenny de Madonna.

Och sagt att om inte du backar så kommer jag att kasta ut dig och flytta Agnes Tiropp till en annan agent.

Så Jenny de Madonna kände att han riskerar att förlora Agnes Tiropp som löpare sitt stall.

Och vad har du gjort där?

Jag berättade att jag stoppade.

I det enda om du inte vill förlösa de äterna så har du förväntat det.

Och han lärmade inte heller någon annan?

Men du låter ju som att han låter pengarna gå före moralerna på något sätt.

Jag är ingen samarit. Jag är inte röda korset.

Han säger att branschen tyvärr fungerar i så här.

Och han tycker att skulle inte jag accepterat att det funkar på det här sättet.

Skulle inte jag kunna vara kvar i den här branschen.

[Transcript] Dagens Eko / Den mörka historien bakom löparstjärnan Agnes Tiropps död

Sen är han också noga med att han trodde inte att det här skulle leda till Agnes Tiropps död. Men han vet inte att den här branschen kan killa.

Den här agenten Jenny de Madonna säger att det är så här det ger löpavärden.

Men han menar också att det fortsätter att vara likadant efter Agnes Tiropps död.

Jag frågade honom det. För han har ju fortfarande flera kvinnliga löpade i den absoluta världstoppen som han jobbar med i sitt stall.

Så då undrade jag är det fortfarande så här att du har en situation där det kan vara till exempel löpadens man

som du förhandlar med och som fattar beslutet.

Och han sa ja tyvärr är det så.

Till och med i majoriteten av fallen med kvinnliga löpade han jobbar med tycker han att det är så.

Jag kan inte säga alla kvinnor men mest av kvinnor du måste dela med Osman.

Fortsättningen det är den situationen.

För det låter ju då som exakt det Adidas säger till dig att de inte ska tillåta.

Ja och det har vi sökt Adidas nu och frågat.

När ni hör om det här vad gör ni nu?

Och vad gör de?

Vi har faktiskt inte fått några mer svar av Adidas än men vi fortsätter såklart att fråga.

Det är någonting med kontrasten här mellan den här löparvärlden och liksom glamoren och kämparglöden som ens inspirerar många människor och så andra sidan allt det här fruktansvärda som du hittar.

Och du sa ju det att du själva började att springa under det här året också.

Hur tänker du kring det där? Hur påverkar din syn på löpningen?

För det första så inse jag att jag har mycket svårare att se när till exempel marathanlöpare går i mål.

Och det kanske inte har gått precis som man har tänkt och det är tomma blicken och man haltar och hela kroppen gör ot.

Att se det och samtidigt veta att det finns personer som det här är inte riktigt ett val för.

Som riskerar att leva i en situation där de utnyttjas, manipuleras, kontrolleras.

Det har gjort att jag har haft svårare att bara titta på sporten och njuta av prestationerna.

Sen har jag också gjort att jag har ju både själv fått ett större löpintresse och börjat springa mycket mer själv.

Och jag känner mig kluven till det här.

Hur att samtidigt veta om de här problemen som får ta en så liten del av den offentliga bilden av vad löpning och elitidrott egentligen är.

Tack, Emily.

Tack.

Och det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen i morgon.

Programledare Robin Olin, gäst Emily Rosén, producent var jag Katja Magnusson.

Lyssna gärna på dokumentärserien Löparkriget, ett samarbete mellan Eko, p-dokumentär och radiosporten.

Lyssna på den under p-dokumentär i appen Sveriges Radioplay.